

รูปแบบการบริหารตามหลักสี่ปฐิธธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ
THE ADMINISTRATIVE MODEL ACCORDING TO THE
SAPPURISADHAMMA PRINCIPLES IN CHILD DEVELOPMENT
CENTERS UNDER THE LOCAL GOVERNMENT
ORGANIZATION, CHAIYAPHUM PROVINCE

¹ปนัดดา สัพโส และ ²เอกราช โฆษิตพิมานเวช
¹Panutda Supaso and ²Ekkarat Kositpimanwet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹panutdsup@gmail.com

Received : May 1, 2022; Revised : May 28, 2022; Accepted : June 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักสี่ปฐิธธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักสี่ปฐิธธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารตามหลักสี่ปฐิธธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินรูปแบบ เชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานครู 226 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 สภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 เชิงคุณภาพกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงานครู 5 รูป/คน เพื่อใช้สัมภาษณ์ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

¹ นิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

3) ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานครูและคุณครูรวม 26 คน เพื่อประเมินรูปแบบผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เรียงลำดับคือ การบริหารวิชาการ การบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล สภาพที่พึงประสงค์ค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นที่ควรพัฒนาก่อน คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารวิชาการ 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) การบริหารงบประมาณ 2) การบริหารทั่วไป 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานวิชาการ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the present condition, desirable conditions, and needs of administration according to the Sappurisadhamma Principles in child development centers under the local government organization, Chaiyaphum Province; 2) to develop the administrative model according to the Sappurisadhamma principles in the child development centers under the local government organization, Chaiyaphum Province; 3) to assess the administrative model as mentioned. This study was conducted by means of mixed-method research between quantitative and qualitative research. The research instruments consisted of a questionnaire, a semi-structured interview form, and a suitability, feasibility, and usefulness assessment form. The sample group consisted of 226 local administrators and teachers in quantitative research. The statistics used were: Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. The present condition had a reliability value of 0.954, while the desirable condition had 0.975. In qualitative research, the target groups were: (1) five local administrators purposively selected for a semi-structured interview; (2) nine experts purposively selected for Focus Group Discussion; (3) three local administrators, 15 teachers, and six experts with excellent performance, (a total of 24) selected for assessing the model's suitability, feasibility, and usefulness. The research results were as follows: 1) Moderate average current conditions Sort is academic administration general administration budget management and personnel management Desirable condition, most level mean The necessary need that should be developed first is budget management. general administration personnel management and academic administration.'

2) The results of the development of the administrative model according to the Sappurisdhamma principles in the child development centers under the local government organization, Chaiyaphum Province, found (1) budget administration, (2) general administration, (3) personnel administration, and (4) academic administration. (3) The assessment of the model indicated that the administrative model, according to the Sappurisdhamma principles in the child development centers under the local government organization, Chaiyaphum Province had its overall suitability, feasibility, and usefulness at the highest level.

Keywords: Administration according to the Sappurisdhamma Principles; Local government organization

บทนำ

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับ สิ่งหนึ่งที่มีการดำเนินการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ก็คือ “การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” จึงมีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีการจัดตั้งคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) มีการจัดทำ “แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542” และ “แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เพื่อดำเนินการ “กระจายอำนาจ” ให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 กำหนดว่าการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสื่อสารทางวัฒนธรรม สร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้จากสภาพแวดล้อมและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถานบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ศูนย์การเรียนรู้ได้แก่ สถานที่เรียนที่สังกัดสถานบันการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน

องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ให้มีอำนาจในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น (1) การจัดการศึกษา (2) การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ถือว่าเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ พ.ศ.2561-2564 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศทุกภาคทั้งระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ตามวิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากราชการเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2551 ภายใต้ข้อกำหนด 3 รูปแบบ คือ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ 2) บริหารจัดการร่วมกัน 3) กรมการศาสนาเป็นผู้บริหารจัดการ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย ปัจจัยทางการศึกษา กระบวนการทางการศึกษา และการผลิต(ผู้เรียน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือโอนงบประมาณเบิกหักผลส่งเงินค่าบริหารจัดการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการเอง โดยต้นสังกัดควบคุมค่าใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากควรนำหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารจัดการ คุณลักษณะของนักบริหาร หลักการบริหารงานสมัยใหม่ จึงเป็นพุทธวิธีในการกำกับดูแลเป็นการควบคุมสมาชิกภายในองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญแก่การกำกับดูแลคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่งตรงกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมของสัตบุรุษธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษคุณสมบัติของคนดีธรรมของผู้ดีมี 7 อย่าง คือ 1) ธัมมัญญูตา 2) อตถัญญูตา 3) อตตัญญูตา 4) มัตตัญญูตา 5) กาลัญญูตา 6) ปริสัจญูตา และ 7) ปุคคัลญูตา ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สี่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดชัยภูมิ ผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแยกเป็น 3 ด้านที่ควรได้รับการพัฒนา คือ ด้านการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นต้นสังกัดกับการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน พัฒนาคนและตระหนักถึงหลักความจริงในการบริหารให้ครบทุกด้าน รวมถึงจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาควรจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และด้านผู้เรียนควรปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อ

วางรากฐานการดำเนินชีวิตประจำวันให้กับเด็ก การบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่นอย่างจริงจัง และชัดเจนเป็นรูปธรรมจะส่งผลให้ครอบครัว หมู่บ้าน ชุมชนมีประชากรที่มีจิตสำนึกที่ดี สามารถนำพาประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น การบริหารงานการศึกษาระดับ ปฐมวัยควรนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นกรอบในการบริหารงาน ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลได้ประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative) และการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น 81 คน เลือกแบบเจาะจง และพนักงานครู 145 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นเทียบสัดส่วนสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งหมด 226 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 รูป/คน เลือกแบบเจาะจงเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานครู และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน เลือกแบบเจาะจงเพื่อใช้สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบเลือกจากผู้บริหารท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice)และผู้มีส่วนได้เสียกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น 3 คน พนักงานครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน เลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อ

สาธารณสุข ผู้วิจัยทำการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 อำเภอ ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ตั้งแต่ปี 2564 – 2565

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.13$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ค่าเฉลี่ยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60$) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 2) ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 3) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม และ 4) ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้บริหารควรรู้จักความพอประมาณในการบริหารทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพราะการสนับสนุนจากภาครัฐนั้นไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงควรพิจารณาอย่างรอบครอบในการบริหารทางการเงิน และควรส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและพนักงานครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การทำหน้าที่บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา นำภูมิปัญญาและจัดทำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยากรในชุมชนมาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้พนักงานครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายช่วยบริหารการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเรียนการสอนในยุค New normal และสอดคล้องกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายชุมชนในการจัดโครงการที่เกี่ยวกับ

กิจกรรม เช่น โครงการทำบุญตักบาตรทุกวันพระและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม

ผู้บริหารควรเข้าใจการบริหารงานบุคคลให้มีคุณภาพ การวางแผนงานบุคคล การพัฒนาบุคคล และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคลตามข้อเท็จจริง การจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยยึดกฎระเบียบและความถูกต้องเป็นหลัก ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการบริหารงานบุคคล ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมถึงจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่พนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษา และ4) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการวางแผนจัดลำดับความสำคัญของงานอย่างเหมาะสม วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อจัดการจัดทำหลักสูตร การวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมไปถึงการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเพื่อนำผลการนิเทศติดตามมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้การบริหารงานฝ่ายวิชาการมีการบริหารที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผลการสนทนากลุ่มย่อยของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์จนได้รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

1. ชื่อรูปแบบ ภาษาไทย : รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ และชื่อภาษาอังกฤษ : The Administrative Model According to the Sappurisdhamma Principles in Child Development Centers under the Local Government Organization, Chaiyaphum Province

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำองค์ประกอบไปเป็นแนวทางการดำเนินการรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

3. หลักการ แนวคิด(รูปแบบ)รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ มีความปรารถนาให้ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวิธีการบริหาร โดยบูรณาการวิธีการ เนื้อหาหรือศาสตร์ทางการบริหารเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และยึดหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการจัดการองค์กร สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนในยุคปัจจุบัน โดยการนำหลักสัปปุริสธรรมมาบูรณาการในการบริหารเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงาน

ทั่วไป จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ 4 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นได้ คือ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคลากรตามหลักสัปปุริสธรรมและการบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบตามความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความเหมาะสม ($\bar{x}=4.67$) ความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.71$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.77$) พบว่า ชื่อรูปแบบ วัตถุประสงค์และหลักการ แนวคิดรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือความเหมาะสม ($\bar{x}=4.85$) และความเป็นไปได้ ($\bar{x}=4.68$)และความเป็นประโยชน์ ($\bar{x}=4.86$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม ควรมีการกำกับควบคุมงานตามสายบังคับบัญชาของหน่วยงาน มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบพึงปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงาน มีการประชาสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างบุคลากร ภารกิจ(พันธกิจ) ตามหลักระบบคุณธรรมให้ถือปฏิบัติ (Moral system) และการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับสมคิด บางโม (2546) ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการบริหารจัดการทรัพยากรและอำนวยความสะดวกบรรลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ เงิน (Money) ทรัพยากรหรือวัตถุ (Material) การบริหารงานจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับจักรกริช หมอประกอบ(2547) พบว่า การบริหารมีความสำคัญต่อการทำงาน 4M ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีชัดเจน มีความเชี่ยวชาญวางกรอบงาน และมีการกำหนดแนวทางบริหารงาน ซึ่งในการบริหารงานจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับจิราภรณ์ ผันสว่าง (2562) ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำต้องฉลาดเรื่องคนและการมองโลกในแง่ดี เป็นมีอาชีพ มีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่องค์กรผู้นำเชิงบวกให้รางวัลเป็นสิ่งกระตุ้น ผู้นำเชิงลบจะใช้การลงโทษ ผู้นำแบบเน้นคนจะพิจารณาความต้องการของพนักงาน มีการวางแผนและแนวคิดที่ชัดเจนเพื่อสร้างระบบงานที่มีประสิทธิผลมีวิสัยทัศน์ จูงใจชักนำ

ภารกิจของกลุ่มให้สำเร็จสอดคล้องกับนฤมล ราชบุรี(2557) ได้ศึกษาพบว่า การบริหาร การศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการพัฒนาให้ประชากรมีคุณภาพเป็นคนดีในสังคม จะส่งผลให้ประชากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขร่วมกันสร้างความเจริญก้าวหน้าให้สังคมและ ประเทศชาติ“ธัมมัญญาตา”คือ รู้จักเหตุ รู้หลักการ รู้หน้าที่ รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการ ดำเนินงานของตนเองและสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพร นามนครชิต (2559) ได้ศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารกล่าวว่า ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริส ธรรม 7 ของผู้บริหารผู้บริหารมีคุณภาพ มีสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถ ตาม หลักหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ ธัมมัญญาตา คือ รู้หลักการเมื่อดำรงตำแหน่งนักบริหารต้องรู้งาน ในหน้าที่ รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ คือ มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนตามแผนของหน่วยงาน มี การแบ่งอำนาจหน้าที่ชัดเจน และส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ(2545) พบว่าการบริหาร (Administration) ใช้กับการบริหาร ระดับสูงเกี่ยวข้องกับการวางนโยบาย ที่สำคัญนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) ซึ่งใช้กับหน่วยงานราชการ ส่วนคำว่าผู้บริหาร/Administrator หมายถึงผู้ ที่ทำงานในองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร กลุ่มของกิจกรรม (6 Ms) ประกอบด้วย การวางแผน(Planning) การจัดองค์กร(Organizing) การสั่งการ (Directing) การควบคุม(Controlling) ทั้งหมดจะสัมพันธ์กันในการบริหารให้องค์กรบรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลครบถ้วน และสอดคล้องกับวิโรจน์ สารัตถะ (2545) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ วางไว้ อาศัยหน้าที่หลักในการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุมและบาร์โธล และมาร์ติน(Bartol & Martin,1977) ให้ความหมายการ บริหารว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม ในการบริหารองค์การให้บรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้และสอดคล้องกับเนตร์พัฒนา ยาวีราช(2546) ได้ศึกษาพบว่า การจัดการ ภายในองค์กรตั้งแต่เริ่มต้นจนครบกระบวนการของการปฏิบัติงาน การวางแผน(Planning) หมายถึง การเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์กร การจัดองค์การ (Organization) หมายถึง การนำแผนที่กำหนดไว้มาแบ่งงานให้บุคลากรรับผิดชอบ การนำ (Leading) เป็นการจูงใจให้บุคลากรทำงานโดยผู้นำที่ต้องมีภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสารที่ ชัดเจนเพื่อให้บุคลากรพร้อมทำงานตามวัตถุประสงค์และการควบคุม (Controlling) หมายถึง การทำหน้าที่ของผู้บริหารในการติดตามตรวจสอบควบคุมการทำงานเทียบกับ ผลงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล ราชบุรี(2557) ได้ศึกษาพบว่า การบริหาร การศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรม หรือ คุณสมบัติของคนดี การพัฒนาให้ประชากรมีคุณภาพเป็นคนดีในสังคม สามารถนำหลัก

หลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อ หลักสัปปุริสธรรม 7 อรรถกถา คือ รู้จักผล รู้ความมุ่งหมายที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ขององค์กรรูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ คือ รู้จักตนเอง (รู้ขีดความสามารถ,รู้ความเชี่ยวชาญของตนเอง) รู้จักบริบทชุมชน (รู้ความแตกต่างแต่ละชุมชน) รู้จักบุคคล (รู้และเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล) มีการพิจารณาให้รอบด้านเพื่อการสั่งการเพื่อวิเคราะห์ปัญหาภายในองค์กร และพระมหาบุญมี มาลาวชิโร(2560) ได้ศึกษาพบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ผู้บริหารควรนำมาเป็นกรอบในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง และส่วนที่เป็นค่านิยม ซึ่งในองค์ประกอบทั้งสองประการสามารถนำหลักสัปปุริสธรรม ความเป็นผู้รู้ตน คือ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงสภาพที่แท้จริงของตนหรือสามารถตนว่ามีความพร้อม มีความสามารถทำสิ่งต่างๆ โดยพิจารณาวินิจฉัยสั่งการไปตามความสามารถขององค์กร คือ มีการประสานงานตรงตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ มีการจงใจให้คนเกิดศรัทธาอยากปฏิบัติตามคำชักชวน ชื่นนำ และคำร้องขอของผู้บริหาร และผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสอดคล้องกับพระมหาบุญมี มาลาวชิโร(2553) ได้ศึกษาพบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรนำมาเป็นกรอบในการพิจารณาได้แก่ ความเป็นผู้รู้จักประชุมชน คือ รู้จักว่าประชาชนเกี่ยวข้องกับคนที่ต้องพิจารณาความต้องการความเหมาะสมกับคนปฏิสัมพันธ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงามสอดคล้องกับถวิล อรัญเวศ(2560) ได้ศึกษาพบว่า ได้ให้ความหมาย การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น คือ ปริสัญญูตา (Knowing the Assembly, Knowing the Society) คือ การรู้จักชุมชนปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆที่เป็นพันธมิตรและคู่แข่ง รวมถึงความเอื้อเพื่อต่อชุมชนสอดคล้องกับพิชิต อวิรุทธพารุทธพาณิชย์(2560) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการพัฒนาศักยภาพกรมุขย์หรือบุคคลในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อองค์กร ปริสัญญูตา คือ การรู้จักชุมชน

ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม ควรมีความรับผิดชอบหน้าที่ ชยันมุงมั่นในงาน มีการยกย่องบุคคลที่ทำความดี มีความประพฤติสุจริต มีค่านิยมที่ดีงาม และมีการแนะนำกฎระเบียบให้บุคลากรถือปฏิบัติ สร้างสรรค์องค์กรให้เจริญรุ่งเรืองสอดคล้องกับพระมหาบุญมี มาลาวชิโร(2553) ได้ศึกษาพบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารควรพิจารณาเลือกบุคคลให้รอบคอบรอบด้านสอดคล้องกับเอกราช โฆษิตพิมานเวช(2562) ได้ศึกษาพบว่า กล่าวว่าการบริหารคือการปรับปรุงงานอยู่ตลอดเวลา บุคคลมีความต้องการการยอมรับและการยกย่องจากสังคม “ความเป็นมนุษย์ที่มีความต้องการ” ความต้องการของมนุษย์จะช่วยให้เราเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ดี และนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ได้

ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม ควรมีการนำเสนอผลการปฏิบัติงานตามกำหนด มีประกาศวันเวลาปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานให้

เห็นจุดเด่นจุดควรพัฒนาระบบงาน มีการรายงานผลอย่างถูกต้องโปร่งใสสอดคล้องกับ ญัตติฯ พวงธรรม(2553) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารเป็นการพัฒนาสถานศึกษาสู่ ความก้าวหน้าเจริญด้านความคิด ความรู้ควบคู่กับคุณธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่มี คุณภาพโครงสร้างการบริหารงานสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดงานใน สถานศึกษาเป็น 6 งาน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานธุรการ การเงินและพัสดุ 4) งานกิจการนักเรียน 5) งานอาคารสถานที่ 6) งานความสัมพันธ์ชุมชน เพื่อให้การ บริหารงานในแต่ละฝ่ายมีความชัดเจน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบกับผลการสนทนากลุ่ม(Focus Group) และผลจากการประเมินรูปแบบการบริหาร ตามหลักสัปปุริสธรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็น ประโยชน์ สามารถนำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ความรู้และแนวทางแก้ไขปัญหาในการ บริหารงานด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2562) *ผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ Professional Education Leadership*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ญัตติฯ พวงธรรม, การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, 2553 หน้า 14.
- นฤมล ราชบุรี, (2557), *สัปปุริสธรรม 7 :แนวคิดเชิงบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างยั่งยืน*, กรุงเทพฯ.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช, *การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management)*, 2546.
- พระมหาบุญมี มาลาวิชโร, (2553) *พุทธบริหารสู่สุดยอดนักบริหารผู้ทรงภูมิที่ลูกน้องรักและ เทิดทูนอย่างจริงใจ*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิชิต อวีรุทธพารุทธพาณิชย์, (2560). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับหลักสัปปุริสธรรม 7*, กรุงเทพฯ:

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ธรรมสาร.
- สมคิด บางโม, (2546), *การบริหารองค์กรสมัยใหม่, คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์*, กรุงเทพฯ:วิทย์พัฒน์.
- สุภาพร นามครรชิต, (2559). *ภาวะผู้นำตามหลักปรัชญาธรรม 7 ของผู้บริหาร,*
เอกราช โฆษิตพิมานเวช, ความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนเอกศึกษาขอนแก่น, 2562, หน้า 1-5
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1997). *Management. (2nd ed.)*. New York: McGraw
-Hill.

